

Bruxelles, 30.5.2017
COM(2017) 247 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

privind o nouă agendă a UE pentru învățământul superior

{SWD(2017) 164 final}

1. UN NOU IMPULS PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR ÎN UE

O nouă agendă a UE pentru învățământul superior...

Succesul proiectului european depinde de capacitatea UE de a construi un viitor mai bun pentru cetățenii europeni. Acesta este un mesaj-cheie din Cartea albă a Comisiei privind viitorul Europei¹. De asemenea, acesta stă la baza inițiativei „Investiția în tinerii Europei”² și a Noii agende pentru competențe în Europa³. Acestea au clarificat faptul că sistemele eficiente de educație și de formare sunt fundamentale pentru societăți echitabile, deschise și democratice, precum și pentru o creștere economică și o ocupare durabilă a forței de muncă. Pilonii drepturilor sociale ai UE⁴ și documentul de reflecție recent privind valorificarea oportunităților oferite de globalizare⁵ identifică educația și competențele ca fiind o prioritate pentru cooperarea europeană.

Învățământul superior joacă un rol unic. Cererea de persoane înalt calificate și implicate din punct de vedere social este în creștere și în continuă schimbare. În perioada de până în 2025, se preconizează că jumătate din toate locurile de muncă vor necesita calificări de nivel înalt. Deja există o lipsă de personal înalt calificat. Determinate de tehnologia digitală, locurile de muncă devin din ce în ce mai flexibile și mai complexe. Sunt mai importante ca niciodată capacitățile persoanelor de a avea spirit antreprenorial, de a gestiona informații complexe, de a gândi în mod autonom și creativ, de a utiliza resursele, inclusiv pe cele digitale, în mod inteligent, de a comunica eficient și de a fi rezistente. Europa are nevoie, de asemenea, de mai multe persoane foarte performante care pot dezvolta tehnologii de vârf și soluții de care depinde prosperitatea noastră viitoare. În paralel, combaterea polarizării în creștere a societăților noastre și a lipsei de încredere în instituțiile democratice impune ca toate persoanele - inclusiv personalul din învățământul superior și studenții - să se implice mai activ în cadrul comunităților din jurul lor și să promoveze incluziunea socială și mobilitatea.

Fără instituțiile de învățământ superior și sistemele care sunt eficiente în educație, cercetare și inovare și care sunt conectate la propriile societăți, Europa nu poate răspunde acestor provocări. Reforma învățământului superior este responsabilitatea statelor membre și face parte din eforturile lor de a dezvolta o educație și o formare de nivel mondial. UE poate ajuta statele membre în eforturile lor de reformă educațională. Această agendă nouă pentru învățământul superior⁶ urmărește să se asigure că inițiativele UE care sprijină modernizarea învățământului superior sunt axate pe problemele care contează, contribuind totodată la pregătirea pentru următoarea perioadă de finanțare din partea UE.

¹ [COM\(2017\) 2025 final](#)

² [COM\(2016\) 940 final](#)

³ [COM\(2016\) 381 final.](#)

⁴ [COM\(2017\) 250 final.](#)

⁵ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_ro

⁶ Anunțată în COM(2016) 941 final.

...care se construiește pe baza muncii deja făcute...

UE are un istoric de succes în sprijinirea învățământului superior prin cooperarea în domeniul politicii și prin programele de finanțare. Semestrul european este un factor determinat pentru reformă, în special datorită recomandărilor în materie de educație specifice fiecărei țări. Ca parte din Strategia Europa 2020 și din cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020), Consiliul a convenit că 40 % din tineri ar trebui să aibă o calificare în învățământul terțiar sau un echivalent până în 2020. În sprijinul atingerii acestei ținte, începând din 2011, proiectul de modernizare pentru învățământul superior⁷ a oferit o direcție strategică pentru activitățile UE și ale statelor membre pentru:

- **A consolida datele concrete legate de ceea ce funcționează în învățământul superior** (în educație, cercetare, inovare și conceperea sistemelor) prin studii, grupuri de experți și analize, precum și prin monitorizarea criteriilor de referință și a indicatorilor;
- **A sprijini cooperarea, învățarea reciprocă și consilierea orientată în materie de politici** între guverne și autoritățile responsabile de învățământul superior;
- **A consolida capacitatea și rezultatele instituțiilor de învățământ superior** prin finanțarea proiectelor inovatoare de cooperare între instituții și partenerii lor (Erasmus+, Orizont 2020) și, prin fondurile structurale și de investiții europene (fondurile ESI), investițiile în infrastructură, instalații, competențe și proiecte inovatoare. Proiectele Băncii Europene de Investiții au sprijinit, de asemenea, investițiile în infrastructura învățământului superior, inclusiv prin Fondul european pentru investiții strategice (FEIS);
- **A sprijini mobilitatea internațională a studenților, a personalului și a cercetătorilor** ca modalitate pentru aceștia de a-și îmbogăți experiența și a-și dezvolta competențele (Erasmus+ și acțiunile Marie Skłodowska-Curie) și
- **A consolida colaborarea** dintre învățământul superior, cercetare și mediul de afaceri.

...dar își concentrează din nou eforturile asupra oportunităților și provocărilor actuale și în evoluție

Impactul pozitiv al activităților UE și dimensiunea internațională pe care o aduc acestea au fost recunoscute de statele membre, de partenerii sociali și de sectorul învățământului superior. UE se află pe drumul cel bun către atingerea țintei de 40 %, dar, astfel cum a evidențiat consultarea publică privind viitorul sprijin al UE pentru învățământul superior desfășurată în 2016,⁸ sistemele de învățământ superior ale UE se confruntă cu provocări, inclusiv⁹:

- **O necorelare între competențele de care are nevoie Europa și competențele pe care le deține:** numeroase părți din UE se confruntă cu deficite de anumite profesii

⁷ [COM\(2011\) 567 final.](#)

⁸ A se vedea [anexa II din SWD](#) care însoțește Noua agendă pentru competențe în Europa.

⁹ A se vedea SWD de însoțire.

înalt calificate¹⁰ în ceea ce privește atât calificările, cât și calitatea competențelor aferente. În același timp, prea mulți studenți sunt absolvenți cu competențe de bază slabe (alfabetizare, competențe numerice și digitale) și fără a deține gama de competențe transversale (rezolvarea problemelor, comunicare etc.) care le este necesară pentru a rezista într-o lume aflată în schimbare.

- **Diviziuni sociale persistente și aflate în creștere:** persoanele din grupuri socioeconomice dezavantajate și din medii de migranți au o probabilitate mult mai mică de a intra în învățământul superior și de a-l finaliza; persoanele din mediul academic și absolvenții de studii superioare sunt adeseori percepuți ca fiind detașați de restul societății; de asemenea, segregarea de gen în funcție de domeniul de studiu este încă răspândită.
- **Un decalaj în materie de inovare:** instituțiile de învățământ superior adeseori nu contribuie atât de mult cât ar trebui la inovare la nivelul întregii economii, în special în regiunile lor. Performanța învățământului superior în materie de inovare variază mult între regiunile UE.
- **Diferitele componente ale sistemelor de învățământ superior nu colaborează întotdeauna în mod corespunzător:** finanțarea, stimulentele și mecanismele de recompensare în învățământul superior nu sunt întotdeauna configurate pentru a recompensa munca de calitate în ceea ce privește predarea și cercetarea, inovarea, incluziunea și implicarea socială. Cooperarea cu școlile, cu furnizorii de formare profesională și cu furnizorii de cursuri de învățare pentru adulți este adeseori limitată.

2. PRIORITĂȚI DE ACȚIUNE

Este momentul să se ofere o nouă direcție sprijinului UE pentru învățământul superior. Aceasta va aborda cele patru probleme de mai sus, concentrându-se asupra a patru priorități corespunzătoare de acțiune, sprijinite prin activități la nivelul UE:

1. Combaterea viitoarelor necorelări în materie de competențe și promovarea excelenței în dezvoltarea competențelor;
2. Consolidarea unor sisteme de învățământ superior favorabile incluziunii și conectate;
3. Asigurarea faptului că instituțiile de învățământ superior contribuie la inovare;
4. Sprijinirea unor sisteme de învățământ superior eficiente și eficiente.

2.1 Combaterea necorelărilor în materie de competențe și promovarea excelenței în dezvoltarea competențelor

Pentru a găsi o soluție la **nevoia de personal înalt calificat** în Europa este nevoie de acțiuni. În primul rând, mai multe persoane trebuie să fie atrase către domeniile de studiu care

¹⁰ A se vedea „Lipsa de personal calificat și excedent de personal în domeniul anumitor ocupații în Europa” (*Skill shortage and surplus occupations in Europe*) (CEDEFOP, 2016): „Pe teritoriul întregii UE... primele cinci ocupații aparțin profesioniștilor din domeniul TIC; medicilor; profesioniștilor în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STEM); asistentelor medicale și moașelor și cadrelor didactice.” Situația este diferită de la o regiune la alta.

pregătesc studenții pentru locurile de muncă în care există sau apar deficite. În multe state membre ale UE, există o cerere nesatisfăcută de absolvenți de studii superioare în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei, (artelor) și matematicii [STI(A)M], în profesiile medicale și în rândul cadrelor didactice¹¹. În al doilea rând, toți studenții aflați la un nivel avansat de învățare, indiferent de disciplină, trebuie să obțină competențe transversale avansate și competențe-cheie care le vor permite să reușească. Competențele digitale la nivel înalt¹², competențele numerice, autonomia, gândirea critică și o capacitate de rezolvare a problemelor sunt atribute din ce în ce mai importante.

Ceea ce aleg oamenii să studieze în învățământul superior depinde de motivația personală, de o bună orientare și de disponibilitatea unor opțiuni atractive de învățare și de carieră. Oportunitățile de carieră depind în final de angajatori și de situația întregii economii, dar educația și formarea joacă un rol esențial. Școlile pot motiva elevii să fie interesați de toate materiile, inclusiv matematică și științe, și îi pot ghida în alegerile lor. Acestea sunt, de asemenea, esențiale pentru abordarea subreprezentării femeilor, a minorităților și a altor grupuri subreprezentate în domeniile științifice și tehnice din învățământul superior și, ulterior, în profesiile aferente. Buna informare legată de ceea ce fac absolvenții de studii superioare, contactele cu foștii studenți și prefigurarea viitoarelor necesități în materie de competențe sunt foarte valoroase pentru consilierii de orientare profesională. Învățământul superior are datoria de a se asigura că conținutul este actualizat, de a oferi programe de studii relevante în domeniile în care există o lipsă de personal calificat și de a elabora metode de învățare și de predare care să le permită studenților să dobândească competențele de care au nevoie cu complexitatea și profunzimea necesare.

Programele și programa pentru învățământul superior bine concepute, concentrate asupra nevoilor de învățare ale studenților, sunt esențiale pentru dezvoltarea eficientă a competențelor. O gamă mai largă de cursuri disponibile, inclusiv studii care durează doi ani¹³ și opțiuni pentru dezvoltarea profesională continuă, ajută învățământul superior să răspundă mai bine nevoilor oamenilor. Tehnologia oferă noi modalități de a structura modul în care sunt organizate învățarea și predarea¹⁴, inclusiv prin învățarea deschisă, online și mixtă¹⁵, pentru o creștere a flexibilității și a interacțiunii dintre cadrul didactic și student. Resursele educaționale deschise și analiza învățării¹⁶ au potențialul de a îmbunătăți învățarea, dar rămân subexploatate. Deși o mare parte din predare în învățământul superior are loc în instituții care realizează cercetare, cercetarea nu este exploatată suficient pentru a oferi informații pentru predare, în timp ce adeseori studenții nu sunt implicați în cercetare. Acest fapt limitează oportunitățile studenților de a explora problemele contemporane și de a-și dezvolta

¹¹ A se vedea COM(2017) 228.

¹² (DigComp): <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp>

¹³ Cursuri cu ciclu scurt (CEC 5).

¹⁴ <https://ec.europa.eu/jrc/en/open-education>

¹⁵ Combină în mod obișnuit învățarea online și învățarea în sala de curs.

¹⁶ Datele legate de cursanți și de contextele lor sunt utilizate pentru a identifica nevoile de învățare ale studenților.

competențele de cercetare. Știința deschisă digitală¹⁷ oferă noi posibilități de abordare a acestei situații.

Învățământul superior ar trebui să permită, de asemenea, studenților să obțină competențe și experiențe prin **activități bazate pe probleme din lumea reală**, să includă învățarea la locul de muncă și, după caz, să ofere mobilitate internațională. **Cooperarea cu angajatorii** poate permite instituțiilor de învățământ superior să sporească relevanța propriilor programe de învățământ și să le pună în practică în mod eficace, precum și să crească oportunitățile studenților de a accesa învățarea de înaltă calitate la locul de muncă.

Nu este ușor să se conceapă, să se elaboreze și să se pună în practică programe de studii bune. **Cadrele didactice de calitate** sunt esențiale. Prea multe cadre didactice din învățământul superior au beneficiat de prea puțină sau de niciun fel de instruire pedagogică, iar investițiile sistematice în dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice rămân o excepție. Strategiile naționale și instituționale de îmbunătățire a oportunităților de carieră și a recompenselor pentru cadrele didactice de calitate devin din ce în ce mai uzuale, dar sunt departe de a reprezenta un standard.

Comisia:

1. Va demara o **inițiativă europeană de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților** pentru a îmbunătăți cunoștințele la nivel național și al UE legate de modul în care aceștia progresează în carierele lor sau în învățământul complementar. Acest lucru va sprijini îmbunătățirile în ceea ce privește orientarea profesională, conceperea programelor, strategia instituțională și elaborarea de politici. La baza recomandării Consiliului¹⁸ propuse ca parte din acest pachet se vor afla un sondaj al absolvenților la nivelul UE și cooperarea pentru a îmbunătăți mecanismele naționale de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților.
2. Va lansa o **coalitie STI(A)M a UE**¹⁹ la scară mai largă, reunind diferite sectoare ale educației, angajatori din mediul de afaceri și din sectorul public, pentru a promova adoptarea unor subiecte STI(A)M relevante și pentru a moderniza STI(A)M și alte programe de învățământ, inclusiv prin mai multe programe multidisciplinare și prin cooperare între facultățile relevante și instituțiile de învățământ superior.
3. Va încuraja integrarea stagiilor profesionale, recunoscute prin puncte ECTS, în programele de învățământ superior, va consolida și mai mult **consorțiile de afaceri pentru Erasmus+** pentru a spori disponibilitatea și calitatea stagiilor profesionale, va

¹⁷ Știința deschisă este mișcarea care intenționează să pună la dispoziția tuturor cercetarea și datele științifice.

¹⁸ Aceasta va include absolvenții de studii superioare și de învățământ profesional și tehnic (VET), precum și pe cei care părăsesc învățământul fără a obține o calificare.

¹⁹ Pornind de la proiectele UE de până în prezent, inclusiv **coalitia STIM a UE**. Evoluția de la STIM la STIAM reflectă recunoașterea în domeniul învățământului superior a importanței tot mai mari a abordărilor interdisciplinare. Interacțiunea dintre STIM și artă și design duce la un grad semnificativ de inovare și creativitate.

sprijini **stagiile profesionale ale studenților** din cadrul Erasmus+, **concentrându-se în special asupra competențelor digitale**²⁰.

4. Va elabora și va prezenta un **model de pregătire digitală** pentru a ajuta instituțiile de învățământ superior, personalul acestora și studenții să pună în aplicare strategiile de învățare digitală și să exploateze potențialul tehnologiei moderne, inclusiv analiza învățării. Acesta va fi însoțit de **orientări privind inițiativele de educație deschisă**.
5. Va spori **sprijinul strategic pentru cadrele didactice din învățământul superior, candidații la învățământul doctoral și absolvenții de studii postdoctorale prin Erasmus+** pentru a-i ajuta să dezvolte competențe pedagogice și de concepere a programelor de învățământ prin oportunități orientate pentru mobilitatea personalului în vederea formării pedagogice și a unei cooperări consolidate între centrele de formare pedagogică de pe teritoriul UE.

2.2. Crearea unor sisteme de învățământ superior incluzive și conectate

Învățământul superior trebuie să joace un rol în abordarea **problemelor de natură socială și cu care se confruntă democrația** din Europa. Aceasta înseamnă că trebuie să se asigure faptul că învățământul superior este favorabil incluziunii, deschis la talente din toate mediile²¹, și că instituțiile de învățământ superior nu sunt turnuri de fildeș, ci grupuri de învățare cu gândire civică, conectate la comunitățile proprii. Persoanele din mediul academic și studenții joacă un rol esențial în apărarea faptelor empirice și a datelor concrete, precum și în comunicarea rezultatelor cercetării în mod eficace și la scară largă.

Profilul populației de studenți care intră în învățământul superior și care îl finalizează ar trebui să reflecte societatea în ansamblu. Este nevoie, pentru acest lucru, de intervenția din partea guvernului, a școlilor și a învățământului superior. Este mai probabil ca grupurilor sociale celor mai puțin reprezentate în învățământul superior să le lipsească competențe de bază (alfabetizarea, competențele numerice și digitale), experiența învățării în mod independent și o idee clară legată de ceea ce presupune învățământul superior. **Cooperarea sistematică dintre instituțiile de învățământ superior, școli și furnizorii de VET** este necesară pentru a-i pregăti și orienta pe studenți pe baza talentelor lor, nu doar pe baza instruirii anterioare, și pentru a oferi căi flexibile între diferitele tipuri de educație și de formare. Sunt esențiale orientarea profesională și mentoratul adecvate.

Pentru a spori caracterul favorabil incluziunii al sistemelor de învățământ superior este nevoie, de asemenea, de **condițiile propice pentru ca studenți din diferite medii să reușească**. Acestea nu se rezumă numai la acordarea de sprijin financiar pentru grupurile dezavantajate, deși acest aspect este esențial pentru persoanele care provin din medii cu venituri reduse. Pentru a promova absolvirea studiilor, furnizorii de învățământ superior ar trebui să adopte o viziune holistică legată de felul în care sunt organizate predarea și evaluarea, să pună în practică măsuri de mentorat al studenților și să ofere sprijin academic și

²⁰ A se vedea COM(2017) 228. Un exemplu îl constituie proiectul-pilot finanțat prin Orizont 2020 intitulat „Oportunitatea digitală”.

²¹ În conformitate cu obiectivul de dezvoltare durabilă 4 al ONU privind asigurarea unei educații de calitate și favorabile incluziunii destinate tuturor.

nonacademic²². Campusurile instituțiilor de învățământ superior ar trebui să fie locuri sigure pentru toți studenții, lipsite de violență bazată pe gen și de discriminare. Detectarea timpurie a problemelor este esențială pentru a identifica sprijinul de care au nevoie studenții. Sunt, de asemenea, necesare opțiuni de studiu flexibile (cu jumătate de normă sau online) și recunoașterea la scară mai largă a studiilor anterioare pentru a spori accesibilitatea învățământului superior, în special pentru cursanții adulți. Strategiile pentru a ajuta studenții dezavantajați să aibă acces la studiile superioare și să le finalizeze reprezintă un mod promițător de a atinge aceste obiective,

Depășirea **barierelor dintre învățământul superior și restul societății** îi poate ajuta pe studenți să își dezvolte **competențele sociale și civice**²³. Unele instituții își dezvoltă profilul de „**universități civice**” prin integrarea problemelor locale, regionale și societale în programele de învățământ, prin implicarea comunității locale în proiectele de predare și de cercetare, prin furnizarea de cursuri adulților și prin comunicare, precum prin crearea unor legături cu comunitățile locale. Munca voluntară și în folosul comunității bine organizată poate fi o modalitate deosebit de eficace de a-i ajuta pe studenți să își dezvolte experiența practică mai extinsă și competențele. Instituțiile de învățământ superior ar trebui să fie implicate în dezvoltarea orașelor și regiunilor lor, contribuind la strategiile de dezvoltare, la sectoarele cooperării cu întreprinderile, la cel public și cel de voluntariat sau sprijinind dialogul public pe tema problemelor societății. Extinderea dincolo de comunitatea academică în limbile locale ar trebui să fie stimulată și recompensată, inclusiv ca parte din dezvoltarea carierei.

Comisia:

6. Va orienta sprijinul pentru Erasmus+ în scopul de a ajuta instituțiile de învățământ superior la elaborarea și punerea în aplicare a unor **strategii instituționale integrate pentru incluziune, egalitatea de gen și reușita în studii** de la admitere până la absolvire, inclusiv prin cooperarea cu școlile și furnizorii VET.
7. Va promova **dezvoltarea și testarea modelelor flexibile și modulare de cursuri** pentru a sprijini accesul la un nivel mai înalt de învățare prin priorități specifice pentru parteneriatele strategice Erasmus+.
8. Va sprijini instituțiile de învățământ superior care doresc să **acorde puncte ECTS studenților pentru activitățile voluntare și în folosul comunității**, pe baza unor exemple pozitive existente.
9. Va sprijini **recunoașterea calificărilor deținute de refugiați** pentru a facilita accesul acestora la învățământul superior. Activitățile vor porni de la un proiect Erasmus+ în curs care oferă orientări practice și include activități de consiliere *inter pares* între NARIC²⁴ și părțile interesate și module de învățare online și va completa instrumentul de stabilire a profilului de competențe al resortisanților din țări terțe.

²² Inclusiv prin utilizarea formării pedagogice pentru abordarea diversității în sala de curs.

²³ Astfel cum sunt definite în Cadrul european de competențe-cheie.

²⁴ Centre naționale de informare pentru recunoaștere academică.

2.3 Asigurarea faptului că instituțiile de învățământ superior contribuie la inovare

Multe instituții de învățământ superior vin cu **soluții noi la probleme economice, sociale și de mediu**. Nu este simplu să se asigure că aceste eforturi sunt bine țintite și că ajută la soluționarea atât a problemelor imediate, cât și a celor pe termen lung. Inovarea este cel mai important factor al creșterii economice. Institutele de cercetare, universitățile care se ocupă intensiv de cercetare și universitățile de științe aplicate contribuie la inovare în moduri diferite, interdependente, în interiorul și în afara mai multor granițe geografice. Pentru consolidarea contribuției învățământului superior la inovare este nevoie de acțiuni la nivelul tuturor activităților instituțiilor de învățământ superior — educație, cercetare și implicare în relațiile cu lumea întreagă. Instituțiile trebuie să creeze o cultură a inovării și a spiritului antreprenorial orientată spre exterior.

Noile idei și descoperiri își au sursa în curiozitatea umană, în creativitate și inițiativă. Toate formele de studii superioare ar trebui să urmărească să înzestreze studenții cu abilitatea de a înțelege concepte noi, de a gândi critic și creativ și de a acționa în mod antreprenorial pentru a elabora și a aplica noi idei. Sunt esențiale **studiile postuniversitare și formarea doctorală de înaltă calitate**. Acestea formează cercetători, dezvoltatori și „gestionari ai inovării” datorită cărora se fac descoperiri științifice și care contribuie la promovarea și adoptarea de idei noi. În comparație cu SUA și Japonia, în UE prea puțini deținători ai titlului de doctor lucrează în afara mediului academic. Instituțiile de învățământ superior trebuie să promoveze acest lucru printr-o mai bună concentrare a programelor doctorale asupra aplicării cunoștințelor și a interacțiunii cu viitorii angajatori.

Instituțiile de învățământ superior ar trebui, de asemenea, să joace un rol mai mare în dezvoltarea locală și regională. Investițiile UE în dezvoltarea regională prin inovare sunt ghidate de principiul **specializării inteligente** — concentrarea investițiilor regionale și a eforturilor asupra inovării în sectoarele cu potențial ridicat de creștere. Instituțiile de învățământ superior pot depune mai multe eforturi pentru a facilita legăturile dintre persoanele din mediul academic, antreprenori și autoritățile publice, pentru a-și alinia oferta educațională la nevoile identificate în strategiile de specializare inteligentă, pentru a profita de oportunitățile de inovare în sectoarele prioritare și pentru a ajuta întreprinderile locale și alte organizații să înțeleagă și să adopte noi modalități de gândire. Concretizarea tuturor acestor aspecte ar trebui să facă parte dintr-o schimbare culturală mai complexă, în urma căreia instituțiile de învățământ superior să devină „**actori antreprenoriali**”. Instrumentul HEInnovate susținut de UE²⁵ contribuie la plasarea inovării și spiritului antreprenorial în centrul strategiei instituționale globale. Marca de excelență oferă o oportunitate în plus de pentru investiții în cercetare și inovare²⁶.

Inovațiile de mâine depind de cercetarea întreprinsă astăzi și de talentul creativ de exploatare a rezultatelor. Guvernele și sistemele de învățământ superior trebuie să investească în mod

²⁵ <https://heinnovate.eu>

²⁶ Marca de excelență este o etichetă de calitate acordată de Comisia Europeană propunerilor de proiecte de excelență în cercetare și inovare care au fost prezentate și evaluate pozitiv în cadrul programului Orizont 2020, însă nu au fost finanțate din cauza resurselor limitate (https://ec.europa.eu/research/soe/index.cfm?pg=opportunities_msca).

inteligent pentru a dezvolta domeniile ce s-au consacrat deja drept puternice în cercetarea inovatoare. Atingerea excelenței în cercetare este corelată cu cooperarea și mobilitatea internațională, care reprezintă o misiune-cheie a programului Orizont 2020. UE poate însă face mai multe pentru a **consolida centrele de excelență în cercetare** în mai multe părți ale Europei și pentru a încuraja transpunerea avantajelor științifice în inovații comercializabile.

Comisia:

10. Va extinde modelul **schemei de inovare regională** a Institutului European de Inovare și Tehnologie (EIT) și eticheta EIT²⁷ la mai multe universități și regiuni, pentru a consolida dezvoltarea **spiritului antreprenorial și a competențelor de inovare**, precum și pentru a pregăti mai bine candidații la studii doctorale și absolvenții acestora pentru a munci în întreprinderi inovatoare.
11. Va sprijini dezvoltarea în continuare și testarea **metodelor de predare pentru creativitate și inovare** în învățământul superior, dezvoltând eforturile comune ale OCDE și ale Comisiei Europene²⁸ în sectorul școlar.
12. Va aplica în continuare **învățământul superior pentru specializarea inteligentă**²⁹, pentru a oferi consiliere autorităților publice în ceea ce privește implicarea îndeaproape a instituțiilor de învățământ superior și, atunci când este posibil, a comunităților de cunoaștere și inovare (CCI) ale EIT în conceperea și punerea în aplicare a strategiilor de specializare inteligentă.
13. Va dezvolta oportunitățile din cadrul **acțiunilor Marie Skłodowska-Curie** care ajută la eliminarea discrepanței dintre statele membre și regiuni în domeniul cercetării și inovării și contribuie la tratarea problemei exodului creierelor din regiunile mai puțin dezvoltate.
14. Va spori sprijinul UE pentru **cooperarea dintre universități și întreprinderi**, făcând ca forumul bianual universități-întreprinderi să devină un punct focal pentru realizarea de schimburi în ceea ce privește instituțiile de învățământ superior și dezvoltarea regională la nivel european și promovând crearea unor **forumuri regionale și naționale universități-întreprinderi** pe întregul teritoriu al UE.

2.4. Sprijinirea sistemelor de învățământ superior eficace și eficiente

Capacitatea instituțiilor și sistemelor de învățământ superior de a oferi ceea ce îi trebuie Europei se bazează pe resurse umane și financiare adecvate, pe stimulente și pe recompense utilizate în mod eficient. Guvernele rămân principalii finanțatori ai învățământului superior în majoritatea statelor membre ale UE și, în toate situațiile, joacă un rol esențial în **crearea de stimulente și în stabilirea de a obiective și de standarde de calitate** pentru sistemul de învățământ superior în ansamblu.

Pe măsură ce sunt solicitate mai multe eforturi din partea învățământului superior, pentru guverne și pentru instituțiile de învățământ superior este tot mai greu să identifice cele mai

²⁷ <https://eit.europa.eu/activities/education/eit-label>

²⁸ Proiectul CREASSESS.

²⁹ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/hess> .

bune modalități **de a orienta și de a echilibra investițiile**. Se pune problema dacă mai multe fonduri din mediul privat pot fi folosite și ar trebui folosite pentru a finanța învățământul superior. O a doua problemă este modul de concepere a unor sisteme de finanțare care să încurajeze învățământul superior să ofere ceea ce este necesar societății și să reconcilieze obiectivele de eficacitate, echitate și eficiență. Multe state membre testează finanțarea bazată pe performanță și acordurile instituționale care stabilesc obiective convenite pe care instituțiile de învățământ superior individuale le vor atinge în schimbul unor fonduri publice. Deși rezultatele inițiale ale acestor activități sunt promițătoare, definirea unor indicatori suficient de amplii pentru măsurarea progreselor constituie o provocare.

Pe lângă măsurile structurale din sistemul global de finanțare, unele țări introduc stimulente orientate pentru a îmbunătăți aspecte specifice ale învățământului superior. Pentru a spori **prestigiul și recompensele aferente unei predări de calitate**, unele țări au introdus noi forme de asociații de predare și de cadre pentru excelența în predare. Alte inițiative vizează consolidarea relației dintre predare și cercetare prin mai buna integrare a cadrelor și a sistemelor de finanțare de calitate³⁰. Inițiativele de finanțare au fost utilizate, de asemenea, pentru a stabili legături între instituțiile de învățământ superior și parteneri externi, pentru a promova predarea bazată pe cercetare, pentru a sprijini educația și cercetarea interdisciplinară și pentru a aduce inovarea practică în sala de curs.

Deși instituțiile de învățământ superior operează într-un cadru creat de autoritățile publice (finanțare, acreditare, asigurarea calității), alocarea de resurse și crearea de stimulente *în cadrul* instituțiilor au un impact major. O bună conducere instituțională, o **cooperare internă și o gestionare a resurselor** eficace devin și mai importante atunci când gama de sarcini a instituțiilor crește și când se pune accent mai mare pe măsurarea și demonstrarea performanței.

Comisia:

15. Va lansa o **revizuire a structurilor de finanțare, de stimulare și recompensare pentru sistemele de învățământ superior**, în cooperare cu OCDE, și va dezvolta programul de **consiliere *inter pares* pentru statele membre ale UE** în ceea ce privește crearea adecvată de stimulente și finanțarea corespunzătoare în învățământul superior.

16. Se va asigura că cercetătorii sunt încurajați să îndeplinească sarcini de predare și/sau sunt formați în acest sens, ca parte integrantă a **acțiunilor Marie Skłodowska-Curie**.

3. SIMPLIFICAREA SPRIJINULUI UE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Pentru a înregistra progrese, activitățile și finanțarea UE trebuie să fie mai bine coordonate...

Prioritățile prezentate aici ilustrează măsura în care sunt corelate rolurile învățământului superior în educație, cercetare, societate și inovare - cele patru elemente ale modelului

³⁰ Unele sisteme de finanțare a cercetării includ utilizarea cercetării în predare drept criteriu de selecție.

cvadripartit al cunoștințelor³¹. Pentru ca sistemele de învățământ superior să funcționeze în mod eficace, aceste legături trebuie să fie recunoscute și consolidate în strategiile instituțiilor individuale de învățământ superior, în politica de învățământ superior națională și regională și la nivelul activităților întreprinse de UE.

...pentru a sprijini datele concrete pentru elaborarea de politici și pentru practică

Prin măsurarea performanței politicilor în domeniul învățământului superior, a sistemelor și a instituțiilor individuale de învățământ superior într-un mod comparabil, UE contribuie la furnizarea unor informații despre ceea ce funcționează. Acest lucru poate fi utilizat pentru a iniția discuții în cadrul sistemelor și instituțiilor naționale, precum și pentru a oferi o bază pentru găsirea unor soluții mai bune la probleme.

În scopul de a consolida și a ameliora colectarea de date concrete referitoare la învățământul superior, Comisia:

17. Va optimiza sinergiile dintre instrumentele UE care conțin date concrete prin crearea unui **centru de cunoaștere privind învățământul superior**. Încorporând Registrul european al învățământului superior (ETER)³², U-Multirank³³ și etapa pilot propusă a studiului de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților, acesta va îmbunătăți calitatea și comparabilitatea datelor, colectarea datelor și indicatorii și va trage învățăminte din punerea în aplicare până în prezent a instrumentelor de date ale UE referitoare la învățământ superior.
18. Va consolida eforturile **rețelei Eurydice** și **cooperarea Comisiei cu OCDE** și cu țările sale membre în domeniul învățământului superior, al cercetării și inovării în scopul de a evita duplicarea eforturilor și de a beneficia de activitatea comună.

...pentru a se asigura că resursele disponibile sunt utilizate în scopul de a investi în mod strategic în învățământul superior

În plus față de **finanțarea Erasmus+**, au fost alocate **fonduri structurale și de investiții europene** semnificative pentru a sprijini învățământul superior în multe părți din UE, în special în regiunile mai puțin dezvoltate³⁴. Proiectul HESS³⁵ este o componentă importantă din strategia actuală a Comisiei de sprijinire a instituțiilor de învățământ superior în optimizarea acestor resurse prin îmbunătățirea impactului lor asupra economiilor regionale și asupra capacității de inovare. **Fondul european pentru investiții strategice (FEIS)** începe, de asemenea, să fie utilizat în scopul de a atrage investiții private pentru anumite activități ale învățământului superior care oferă perspective pozitive de rentabilitate financiară, dar descurajează creditorii tradiționali din sectorul privat.

³¹ A se vedea descrierea modelului cvadripartit în documentul de lucru al serviciilor Comisiei (document de însoțire).

³² https://ec.europa.eu/education/resources/european-tertiary-education-register_ro .

³³ <http://www.umultirank.org/#!/home?trackType=home> .

³⁴ Până în 2020, aproape 13 miliarde de euro din fondurile structurale și de investiții au fost alocate pentru infrastructurile din învățământul superior și din domeniul cercetării publice.

³⁵ Învățământul superior pentru specializare inteligentă.

...și pentru a promova cooperarea, schimburile și mobilitatea la nivel internațional în vederea unei calități mai ridicate

Prin acțiunile sale, Comisia urmărește să se asigure că bunele practici și cele mai recente evoluții în materie de educație, cercetare și inovare sunt partajate și aplicate la scară cât mai largă în Europa și în lume. Această **circulație internațională a ideilor** este stimulată de **cooperarea** dintre studenți, cercetători, personal, instituții și guverne, de **mobilitatea** fizică a persoanelor și de sprijinul față de „internaționalizarea în țara de origine” în cadrul instituțiilor europene de învățământ superior. La rândul său, acest fapt ajută instituțiile să devină mai deschise față de lume și să oprească exodul creierelor.

Programele UE în domeniul învățământului superior și al cercetării pun un mai mare accent pe cooperarea internațională, reflectând gama de cunoștințe de specialitate necesare pentru a rezolva probleme complexe la nivel mondial. Comisia va continua să faciliteze mobilitatea studenților și a personalului, asigurându-se că statele membre pun în aplicare Directiva reformată privind studenții și cercetătorii³⁶ și promovând schimbul electronic de date între instituțiile europene de învățământ superior și studenții și personalul mobil. Având în vedere Conferința Ministerială a Procesului de la Bologna din 2018, Comisia va convoca, de asemenea, statele membre ale UE pentru a discuta direcția cooperării viitoare în Spațiul European al Învățământului Superior.

În procesul de pregătire a **următorului buget multianual al UE**, Comisia va analiza împreună cu statele membre viitorul obiectivelor comune ale UE în domeniul educației, cercetării și inovării și va urmări să consolideze cooperarea în aceste domenii ca fundament pentru atingerea obiectivelor prevăzute în prezenta comunicare.

Comisia:

19. Va simplifica mobilitatea studenților pornind de la proiectele existente Erasmus+³⁷ dedicate **schimbului electronic de date privind studenții** și va analiza dacă este fezabilă crearea unor **sisteme de identificare electronică a studenților** care să facă posibil accesul transfrontalier la servicii și date privind studenții.
20. Va iniția o discuție cu statele membre și cu părțile interesate, ca parte din **evaluarea la jumătatea perioadei a Erasmus+**, pe tema sprijinirii eficiente a studenților, a personalului, a instituțiilor și a sistemelor de învățământ superior.

4. CONCLUZII ȘI ETAPELE URMĂTOARE

Pentru ca această agendă nouă să fie pusă în aplicare, va fi nevoie de cooperare în rândul părților interesate din cadrul și din afara învățământului superior. Comisia va iniția un dialog privind punerea în aplicare a acestor acțiuni și va continua să colaboreze cu părțile interesate, împreună cu statele membre, Parlamentul European, Comitetul Regiunilor, Comitetul Economic și Social și Grupul Băncii Europene de Investiții, pentru a pune în aplicare agenda

³⁶

Directiva (UE) 2016/801.

³⁷

<https://www.erasmuswithoutpaper.eu/>, <http://europeanstudentcard.eu/>, <http://www.emrex.eu>

și pentru a asigura armonizarea cu prioritățile din actualele și viitoarele programe de finanțare ale UE.

Această agendă nouă pentru învățământul superior face parte din strategia mai amplă a Comisiei de sprijinire a tinerilor și de consolidare a pilonilor europeni ai drepturilor sociale. Venind în completarea Comunicării privind dezvoltarea școlilor și calitatea excelentă a predării și a Comunicării privind Corpul european de solidaritate, aceasta agendă recunoaște rolul esențial al învățământului superior în stabilirea bazelor unor societăți prospere, favorabile incluziunii și democratice. În procesul de promovare a prezentei agende, acesta este obiectivul ultim de care trebuie să țină cont Comisia, statele membre și părțile interesate.